

naravni vitalitet u dnevnom životu. Najdragocjeniji plodovi tog vitaliteta bit će povećana samostalnost i uravnoteženost misli i ostvarenja onog što je Božje i u okolnostima kada valja u znatnoj mjeri podnositi osjetljive žrtve.

Dr Ivan Škreblin

POVIJESNA ILI SAKRAMENTALNA CRKVENA GODINA ?

Jedan od najvećih pobornika liturgijske obnove **Pijo Parsch** (1884—1954) u svom glasovitom djelu »Das Jahr des Heiles« (Godina spasenja) obradio je mnoge probleme u vezi s crkvenom godinom. U svjetlu suvremenog shvaćanja ovdje želimo pred čitaoce »Službe Božje« iznijeti nekoliko od tih problema.

DA LI UOPĆE POSTOJI CRKVENA GODINA ?

Izraz »crkvena godina« ne nalazimo u nijednoj liturgijskoj knjizi. Brevijar i Misal poznaju samo sveta »vremena«, kao npr. došašće, božićno vrijeme, korizma, uskrsno vrijeme i sl. Isto tako i novi Kodeks rubrika ne govori ništa o crkvenoj godini nego samo o »**godišnjim vremenima**« (De anni temporibus). U Kodeksu je precizno označeno kad koje vrijeme počinje i završava. Naprotiv početak i završetak crkvene godine nije nigdje spomenut niti je ičim značajnim obilježen. Crkva, već na zemlji živi na neki način životom vječnosti. »I početak i svršetak godišnjeg svetkovanja misterija sliva se u jedno« (Emilijana Löhr, Das Herrenjahr II, str. 412). Rast crkvenog organizma više sličići rastu ljudskog tijela, na kojem se ne zapaža koliko je koje godine naraslo, negoli rastu mnogih stabla i morskih puževa na kojima se jasno može vidjeti godišnji rast.

Makar da je izraz »crkvena godina« po riječima Pija Parscha školska tvorevina (Schulkonstruktion), ipak skup svetih vremena možemo tako nazvati, jer se sva sveta vremena izredaju u razdoblju od jedne godine. Pijo XII u enciklici »Mediator Dei« za taj pojam ima izraz »**liturgijska godina**« (annus liturgicus). U svakom slučaju treba radije govoriti o liturgijskim ili svetim vremenima nego o liturgijskoj ili crkvenoj godini, kako to čine svi noviji crkveni liturgijski dokumenti.

KAD ZAPOČINJE CRKVENA GODINA ?

To nam pitanje izgleda suvišno. U svim udžbenicima liturgike čitamo da crkvena godina počinje Prvom nedjeljom adventa. Međutim za tu tvrdnju nema čvrsta oslonca u bogoslužju te ili prethodne nedjelje. Možda se čini da evanđelje o sudnjem danu dobro pristaje na zadnju nedjelju crkvene godine. No upravo to evanđelje koje se ponovno čita i na Prvu nedjelju adventa je spojnica što spaja te dvije nedjelje, te prema tome jaki dokaz da liturgijska godina ne bi trebala počinjati Prvom nedjeljom adventa. Zašto se onda piše i govori da liturgijska godina tada počinje? Prije svega stoga jer Brevijar i Misal počinju s adventom. No kako je došlo do toga da te liturgijske knjige počinju s adventom a ne sa Sedamdesetnicom kao nekada?

U srednjem vijeku pojavila se težnja da se u toku jedne godine obavi uspomena na cijeli Kristov život, i još više na čitavu povijest svijeta. Tada je advent počeo označavati razdoblje starozavjetne priprave na Kristov dolazak. Iza svetkovine Kristova rođenja redali su se spomendani glavnih događaja iz njegova života sve do uzašašća. Razdoblje od Duhova do adventa počelo je označavati povijest Crkve od njezina rođendana do svršetka svijeta.

POVJESNO ILI SAKRAMENTALNO ?

Svetkovanje Kristovih misterija kroz razdoblje jedne godine u vrijeme svog postanka i najbujnijeg liturgijskog cvatja, premda je spominjalo najvažnije događaje iz Kristova života, nije bilo povjesno nego sakramentalno. Ključ za razumijevanje takovog gledišta na crkvenu godinu je život milosti koji dobivamo i povećavamo po svetim sakramentima. Raznolikost godišnjih doba u životu prirode ovisi o svjetlu što dolazi od sunca. Raznolikost svetih vremena u životu Crkve ovisi o milosti što dolazi od Krista. Uskrs je blagdan najvažnijih sakramenata: Krštenja, Ispovijedi i Pričesti. Pripravom na te sakramente od nedjelje Sedamdesetnice započinjala su nekada sveta vremena. U božanskom Časoslovu još uvijek na Sedamdesetnicu započinjemo čitanje prve knjige Sv. Pisma: »U početku stvori Bog nebo i zemlju...« Ne možemo zamisliti prikladnijeg poticaja za naš svakogodišnji rad u Crkvi nego li je poticaj što nam ga upravlja Crkva na Sedamdesetnicu: »Idite i vi u moj vinograd!« Dva najznačajnija razdoblja za naš duhovni rast u Kristu jesu »četdesetnica« (korizma) prije Uskrsa i »pedesetnica« (uskrs-

sno vrijeme) između Uskrsa i Duhova. Dugo razdoblje od Duhova do adventa posvećeno je proživljavanju našeg kršćanstva, posebno najvažnijih kreposti vjere, ufanja i ljubavi. Ljubav je glavni sadržaj prve trećine poduhovskih nedjelja, vjera druge trećine a ufanje zadnje trećine. Nekoliko zadnjih nedjelja po Duhovima obilježeno je živom čežnjom za prijelazom iz života milosti na zemlji u život slave na nebu. Vrijeme adventa bi trebalo biti intenzivni nastavak te čežnje i priprave za taj prijelaz. To je vrijeme najpotpunije obilježeno riječima koje se često ponavljaju u adventskoj liturgiji: »Očekujući blaženo ufanje i dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista«. Hrvatska riječ »dolazak« u toj rečenici prijevod je riječi »epiphaneia« iz grčkog izvornika. Taj izraz nas potiče na zaključak da blagdan Bogojavljenja (u liturgijskom jeziku »Epiphania«) kao blagdan Paruzije, blagdan objavljenja, slave Gospodnje najprikladnije stoji na koncu godišnjeg svetkovanja svetih misterija.

*

Svrha je ovih redaka da skrenu našu pažnju na iskonsko, bitno značenje svetih vremena: život u Bogu po sakramentima a prije svega po sakramentu sv. Euharistije. Naš će suradnik u rubrici »Susret s Bogom« pokušati donijeti glavnu misao za sve nedjelje i blagdane u godini i upozoriti da sva sveta vremena i sve dane u godini trebamo shvaćati mistagoški, sakramentalno, tj. kao dane našeg susreta s Bogom po sakramentima.

U ovakovom shvaćanju svetih vremena neka nas ne pometaju mnoge pojedinosti koje danas u liturgiji nisu na svom pravom mjestu. Mi uza sve to možemo i moramo učiniti da milost i sakramenti budu središnja točka naših religioznih doživljaja. Započeta liturgijska obnova sigurno će učiniti da i vanjski izgled svetih vremena više odgovara ovom shvaćanju. Pijo Parsch se u opisu početka crkvene godine poslužio vrlo adekvatnom slikom: Crkvena je godina kao krasno izgrađen dvorac. Tokom povijesti ljudima se činilo da mu je neprikladan glavni ulaz pa su ga zazidali i napravili ulaz s druge strane. Možda će doći vrijeme da ulaz u taj dvorac bude opet na onoj strani gdje je nekada bio! Možda će doći vrijeme da cijeli taj dvorac zasja u punom sjaju svoje ljepote — kako je to želio sv. Pijo X!

Dr. o. Jure Radić